

skialpinizmus

Za skialpom do Peru

text: Miroslav Peťo ● foto: Tibor Hromádka, Miroslav Peťo, Robert Vráček

O tejto juhoamerickej krajine ako o zaujímavej skialpinistickej destinácii som počul už veľa. Väčšina známych i neznámych ju ospevovala ako výbornú lokalitu s krásnymi horami, stabilným počasím, jednoduchou logistikou, nízkymi cenami, a to všetko okorenené farebnými príchutami juhoamerickej kultúry. O to viac som bol zvedavý, do akej miery tieto chválospevy zodpovedajú realite.

Do Peru sme zavítali spolu s kamarátom Robom Vrlákom v rámci nášho dlhodobého skialpinistického projektu Ski the World. Zhoda náhod a možno i „nenáhod“ nás dala dohromady so skúsenými horolezcami Tiborom Hromádkom a Ivanom Kravjanským, ktorí si pobyt v Peru nezávisle od nás naplánovali na deň presne tak isto ako my s Robom. Keď sme sa o sebe pri riešení cestovného poistenia dozvedeli, nestačili sme sa s Tiborom čudovať a ihneď sme zosúladi-li zvyšné detaily, aby sme v ríši Inkov mohli pôsobiť spoločne vo štvorici.

Huaráz

Vstupnou bránou do peruánskych hôr je mesto Huaráz. Nachádza sa v doline medzi pohoriami Cordillera Negra a Cordillera Blanca, ktoré sú súčasťou rozsiahlych Ánd. Pohorie Cordillera Blanca domáci s hrdosťou označujú ako najvyššie tropické pohorie na svete. Toto krásne, rozlohou relatívne malé horstvo, leží len pár stupňov pod rovníkom a na jeho druhej strane sa rozprestierajú nekonečné amazonské pralesy. Samotný

Huaráz je situovaný vo výške 3000 metrov nad morom, takže už len niekoľkodňový pobyt v meste štartuje naše červené krvinky a urýchľuje aklimatizáciu do vyšších kopcov. Po príchode do Huarázu sa však v meste dlho nezdržiavame. Práve tu totiž prebiehajú cirkevné sviatky, ktoré domáci oslavujú vo dne v noci divokým bubnovaním, tancami a hlučnými ohňostrojmí. Cez deň sa na farebné procesie celkom dobre pozerá, no v noci by sme privítali aj trochu pokoja. Preto len ťažko doháňame spánkový deficit z únavného cestovania naprieč polovicou zemegule. Ale nevadí, dospíme inokedy. Dokupujeme zvyšný horolezecký materiál a dohadujeme ďalšiu logistiku. Transport do hôr riešime cez jednu z lokálnych turistických agentúr. Tie majú kontakty na šoférov taxíkov, ako aj na nosičov a pohoničov oslov či lám. V agentúrach navyše vedia komunikovať po anglicky, čo je veľká výhoda, pretože bez španielčiny sa inde v meste alebo na vidieku dorozumievame len veľmi ťažko. Cestovných agentúr je v celom Huaráze neúrekom a je evidentné, že turizmus sa tu posledné roky prudko rozvíja. Oblasť Huarázu sa stala peruánskou mekkou outdoorových športov a okrem výstupov na zasnežené ▶

Lyžovačka na ľadovci pod Yanapaccha.^(v)

štítý ponúka výborné terény na trekking, horskú cyklistiku, rafting či skalné lezenie. Osobitnou kapitolkou je skialpinizmus – tomu domáci veľmi neholdujú a vidieť to aj v športových obchodoch, kde dostanete kúpiť všetko možné, no skialpovú výstroj by ste hľadali márne. Napriek tomu skialpinizmus v Peru nie je žiadnou novinkou. Veď už koncom 70-tych rokov minulého storočia v tunajších kopcoch pôsobil legendárny francúzsky extrémny lyžiar Patrick Vallençaent s partákmi a jeho famózne lyžiarske línie doteraz mnohých inšpirujú k lyžovaniu na krásnych peruánskych štítoch. Od čias prvých skialpinistických priekopníkov sa však tunajšie hory zmenili. Ľadovce sa topia, výstupové trasy sú z roka na rok iné, podobne ako aj línie väčšiny zjazdov, ktoré závisia od stavu serakov v stenách. O to väčšie dobrodružstvo nás čakalo na začiatku letnej sezóny, kedy sme na kopcoch často pôsobili sami a bez presnejších informácií o aktuálnych podmienkach.

Pisco (5752 m)

Po dvoch dňoch v insomnickom Huaráze vyrážame na aklimatizáciu do oblasti masívu Pisco. Logistika je naozaj jednoduchá – párhodinová jazda autom vysoko do doliny až do lesíka vo výške 3900 metrov na miesto nazývané Pisco Base Camp. Kempujeme na peknej lúčke pri potoku a druhý deň pokračujeme s ťažkými bágami vyššie do doliny, kde nás milo prekvapuje útulná chata Refugio Peru (4680 m). Ide o jednu zo

Pešiacka časť skupiny na zostupe z Tocllaraju.^(mp)

siete chat Refugios Andinos, ktoré spravujú dobrovoľníci, pričom zisk z prevádzky týchto chat putuje na podporu ľudí zo zaostalejších andských regiónov. Chaty sú situované v najpopulárnejších lokalitách – okrem Pisca napríklad v doline Ishinca alebo pod najvyšším Huascaránom. Refugio Peru sa nachádza v nádhernom prostredí zadnej časti doliny Llanganuco s parádnymi výhľadmi na okolité masívy Chopicalqui, Yanapaccha,

Pisco, Huandoy a Huascarán. Určite jedno z najkrajších miest v horách, aké som doposiaľ mal možnosť vidieť. Oproti oslavujúcemu Huarázu je to ozajstná oáza ticha a pokoja. Ale vraj len na začiatku sezóny. Neskôr v lete je aj tu, podľa slov chatára, poriadna plnka. O to viac nás teší, že sme sem prišli začiatkom mája a že si môžeme toto krásne miesto vychutnať bez davov turistov. No ako rýchlo zisťujeme, skorý termín pôsobenia

Robo na ľadovci pod Tocllaraju.^(mp)

v tunajších horách má aj svoje nevýhody. Tou hlavnou je nestabilné počasie. Máj totiž v minulosti zvykol patriť do suchého obdobia, trvajúceho od konca apríla do začiatku októbra. Klíma sa však mení aj tu, a tak sa už nedá presne spoliehať na obdobie dažďov a obdobie sucha, ako tomu bolo ešte pred pár rokmi. Preto sme trochu zaskočení premenlivým počasím, ktoré pociťujeme už počas nášho aklimatizačného pobytu v okolí chaty Peru. Ako zisťujeme na vlastnej koži počas prvých dní, zrána je zvyčajne pekne, no už pred obedom prichádzajú oblaky, často so zrážkami aj búrkami. Spoliehať sa nedá ani na predpovede počasia, čo sťažuje plánovanie túr. So zmenou klímy a globálnym otepľovaním súvisí aj ďalšia skutočnosť, ktorú sme si pred návštevou tunajších hôr naplno neuvedomili. Je ňou úbytok ľadovcov a s tým spojená výška snežnej čiary, ktorá leží pomerne vysoko. Ľadovec sa v pohorí Cordillera Blanca podľa slov domácich v posledných rokoch rýchlo topia a hrozí, že za pár rokov niektoré z nich úplne zmiznú. Z hľadiska skialpinizmu je to nevýhoda, ktorú naplno pociťujeme počas túry na Pisco, kde sneh začína až v 4900 metroch. Ak má vrchol niečo cez 5700 metrov, potom pomer dlhého šľapania pod kopec a krátkeho lyžovania nie je veľmi priaznivý.

Tocllaraju (6032 m)

Po aklimatizačnom Piscu dva dni resetujeme v Huaráze. Hluk v meste našťastie trochu poľavil – nevedno či slávnosti už skončili, alebo či domáci len potrebujú doplniť zásoby koky, aby mohli žurovať ďalej. Každopádne sme vďační za dva dni relatívneho pokoja. Počas odychových dní sa s Robom sťahujeme z lacného hostela do lepšieho ubytka k Tíborovi s Ivanom. Lacné hippies hostely za 4 eurá na noc sú možno fajn pre nízko-nákladových cestovateľov na dve – tri noci, no nie pre ľudí, ktorí prídu z hôr a dole v meste si

Azúrová lagúna Parón^(iv)

potrebujú poriadne oddýchnuť pred ďalšou túrou. Navyše, 15 Eur za noc s raňajkami vo výrazne lepšom penzióne nie je až tak veľa. Po krátkom regeneračnom intermezze vyrážame do neďalekej doliny Ishinca, ktorej dominuje krásny štít Tocllaraju. Logistiku tento krát optimalizujeme o oslov s pohoničom, ktorí nám počas prístupového treku za pár euro pomáhajú s vynáškou báglov. Na chrbtoch vďaka tomu nemáme 35 kíľ, ale skoro o 20 menej. O to viac si môžeme vychutnávať výstup malebnou, slnkom zaliatou dolinou. A ja sa pri tom zase raz pristihnem pri kacírskych myšlienkach, že takýto pohodový trekking má niečo do seba a že mi možno v konečnom dôsledku prináša viac pozitívnej energie než lezenie po horách tam niekde v diaľke, kam sa aj dnes z amazonskej strany prevalila temná hradba oblakov. Viac to však neriešim. Nechávam kacírské myšlienky rozplynúť sa ako obláčik v tlakovej výši a oddávam sa čaru prítomného okamihu. Aká to nádhera len tak si plynúť životom bez myšlienok, len tak byť... Po štyroch hodinách príjemnej prechádzky prichádzame na chatu Refugio Ishinca vo výške 4350 m. Štýlom ide o podobnú chatu ako Refugio Peru, hoci táto je o čosi väčšia a je tu viac ľudí. Vo veľkej jedálni ma pri Ježišom krucifixe ihneď zaujmú staré lyže a nad nimi fotka lyžiara, ktorý sa nápadne podobá na Patricka Vallenčanta. Tak predsa tu majú extrémni lyžiari svoje spomienkové miestečko a rovno vedľa Ježiša! Oproti oltáriku veľkými písmenami bije do očí papier s nápisom Pizza de Italia de la mama! S výkričníkom a dvakrát podčiarknutým slovom mama. No neochutnaj to! Cenovo jedlo síce vychádza podobne draho ako na alpských chatách, ale

snáď ten zisk naozaj putuje ľuďom do zaostalejších andských regiónov, ako píšu na vedľajšom informačnom plagátiku. Ďalší deň ráno máme budíček o pol druhej v noci. Pridáva sa k nám mladý Španiel Martin, ktorý vypomáha na chate za stravu a pomedzi robotu si občas vybehne niekde na túru. Spolu so svojou priateľkou takto cestujú už pol roka po Južnej Amerike a popri tom robia na rôznych chatách, ako je napríklad táto. So španielskou posilou vyrážame do tmy. Nočný nástup na ľadovec je dlhý, takmer 700 výškových metrov v nepríjemnom skalnatom teréne. Na svitaní konečne dosahujeme sneh a prezúvame sa do lyžiarok. Necítim sa veľmi dobre. V črevách a žalúdku mám divný pocit – že by ešte tá včerajšia mama? Alebo sme nedostatočne prevarili niektorú várku vody? Aj chatár nás upozorňoval, že nad chatou sa pasú kravy, sem-tam sa nájde aj nejaká zdochlina a že vodu treba prevárať. Ale asi myslel poriadne prevárať aspoň minútu, nie len nechať zovrieť a hneď vypnúť. No čo už teraz – kým sa dá, idem ďalej. Na čele nášho sprievodu je večne usmiaty Martin. Je najlepšie aklimatizovaný a prešliapava stopu. My ostatní ešte cítime, že s blížiacimi sa 6000 metrami vzduchu akosi ubúda. Napriek tomu relatívne rýchlo dosahujeme SZ hrebeň a stúpame ďalej k vrcholu. Asi 70 výškových metrov pod vrcholom nás však definitívne zastavuje exponované snehové pole zakončené veľkým prevejom. Riziko lavíny na nestabilnom strmom snehu je príliš veľké. Nemá pre nás cenu zbytočne tlačiť na pílu. Otáčame sa. S Robom zapíname lyže a za pár minút sme naspäť na začiatku ľadovca. Pešiáci Martin, Tíbor a Ivan prichádzajú chvíľu po nás. Prezúvame sa ▶

Trekking dolinou Ishinca^(iv)

Výstup JV stenou Artesonraju. ^(v)

naspäť zo Scarpy do Scarpy a v temnejšom počasí začíname klopýtať dole strmým skalnatým svahom. Po pár minútach prichádza búrka s krúpami a zostup s lyžami na batohu po šmyklavých skalách a strmej tráve sa stáva peklom. Dnes to veru nie je hajlajt sezóny. Ale aj také dni musia byť, aby sme vedeli skutočne oceniť tie, kedy všetko klapne, ako má...

Artesonraju (6025 m)

Ďalšie dva dni oddychujeme dole v Huaráze. Teda chalani oddychujú, ja hnačkujem a diétujem na kuracej polievke. Našťastie po dvoch dňoch a x deci nechutnej smecy zažívacie problémy postupne ustupujú, a tak môžeme v kompletnej zostave vyraziť za hlavným cieľom našej expedície – ikonickou horou Artesonraju. Ide o nádhernú snehovo-ladovú pyramídu, ktorú si do svojho loga vybrala aj známa americká filmová spoločnosť Paramount Pictures. Prvojazd tejto krásavice sa podaril Patrikovi Vallençantovi už v roku 1979. Odvtedy napriek mnohým pokusom jeho línia až z vrcholu nemá veľa opakovaní a väčšina pokušíteľov zvyčajne lyžuje spod pásu horných serakov. Vrcholová časť na lyžiach pustí len zriedkavo. Na Artesonraju nastupujeme z výšky 4200 metrov od azúrovej lagúny Parón. Logistiku pod kopcem opäť optimalizujeme – teraz pre zmenu využívame služby miestnych nosičov, ktorí nám pomáhajú vyniesť časť nášho materiálu do morénového kempu vo výške 4800 metrov. O deň neskôr si servírujeme krátku prechádzku na ladovec, kde si znášame lyže a nasledujúce ráno oddýchnutí vyrážame do JV steny. Podmienky v stene sú zo začiatku celkom fajn, tvrdý firn, len miestami plytké

náfuky nového snehu. Stúpame rýchlo až do vrcholovej časti. Pešiaci Tibor s Ivanom frčia nalahko vpredu, my s lyžami v závese za nimi. Vyššie náš spanilý výstup pribrzďuje nepríjemná krupica, do ktorej sa cez firnovú kôru začíname boríť miestami až po pás. Napriek ťažkým podmienkam v hornej časti steny dosahujeme okolo 11:30 všetci štyria vrchol. Ani dnes nám bohužiaľ nie sú dopriate ktovieaké výhľady, všade okolo sa kopia mraky. Tibor s Ivanom sa dlho nezdržujú a po spoločnej vrcholovke mieria dole. My s Robom dávame chalanom 15-20 minút, kým zídu nižšie za rebro, aby sme im zhora nepúšťali na hlavu kusy snehu a ľadu. Potom

začíname lyžovať. Na vrcholovom plate zapúšťame pár oblúkov na zahratie. Nižšie sa stena strmo láme smerom dolu. Celá horná časť si následne drží sklon okolo 50-55°, no sniežik je na lyžovanie celkom dobrý, takže žiadna panika na obzore. Po asi 100 metroch nás zahaluje difúzna hmla. Kto lyžoval v difúzke v strmom teréne, vie si predstaviť, aké je to nepríjemné. Človek sa nemá okom o čo oprieť a preskoky na lyžiach robí prakticky naslepo. Robo z toho nemá dobrý pocit, preto na snehovom rebre pod vrcholovými serakmi vyzúva lyže a pokračuje pešo za chalani. Ja zase nemám dobrý pocit z toho, že by som mal v tejto prepadávajúcej sa krupici

V kompletnej zostave na vrchole Artesonraju - zľava Robo, Ivan, Tibor, Miro. ^(h)

Artesonraju pri pohľade od lagúny Parón^(v)

Večer v doline Llanganuco.^(v)

Lyžiarske resumé

Pisco (5752 m) - Z hrebeňom

Tocllaraju (6032 m) - SZ hrebeňom z výšky cca 5960 m

Artesonraju (6025 m) - JV stenou

Yanapaccha (5460 m) - SZ stenou

Viac fotiek a informácií z nášho peruánskeho dobrodružstva nájdeš na webových stránkach www.miropeto.sk a www.skitheworld.eu.

zliezať dole s lyžami na chrbte. Na lyžiach sa cítim v takomto teréne istejšie. Rozhodujem sa, že tomu dám polhodinu, a ak sa dovtedy hmla nerozplynie, zvážim čo ďalej. Našťastie, po desiatich minútach hmla mizne, takže môžem pokračovať v jazde na lyžiach. Traverzujem doprava smerom k južnej hrane, kde som si už počas výstupu všimol najviac nafúkaného prašanu. Predpoklad neklamal, sneh je tam dobrý. Pokračujem priamo dole, väčšinou v prašane, len miestami na tvrdom firne. Sklon sa nižšie zmiernuje na 45-50°. Po 500 metroch príjemnej lyžovačky sa bez väčších problémov dostávam pod okrajovú trhlínu. Tam sa ku mne opäť pridáva aj Robo a spoločne lyžujeme po ľadovci dole, kam až to pustí. Večer sa z morénového kempu pohľadom lúčim s krásnym Artesonraju a v duchu mu ďakujem za jeden z najkrajších skieurtrémov, ktoré som mal doposiaľ možnosť zažiť.

Yanapaccha (5460 m)

Po dobrodružstve na Artesonraju pokračuje v oblasti nestabilného počasia. Kvôli zrážkam je v horách množstvo nového snehu, čo komplikuje výstupy a zvyšuje lavínové nebezpečenstvo na mnohých kopcoch, vrátane nášho druhého cieľa – najvyššieho Huascaránu

(6768 m). K tomu sa pridružuje časová tieseň z blížiaceho sa odletu a andský kašeľ, ktorý som chytil od chrchlajúceho nosiča cestou pod Artesonraju. Preto sa namiesto Huascaránu rozhodujeme rozlúčiť s Peru túrou na ľahšiu Yanapacchu (5460 m). Tento kopec patrí vďaka krátkemu nástupu spod priesmyku Portachuelo (4650 m) k najjednoduchším dosiahnuteľným vrcholom v pohorí Cordillera Blanca. Pri dobrej aklimatizácii a akej-takej kondičke sa dá kopec stihnúť za jeden deň z Huarázu. Nám sa však plašiť nechce, preto volíme dvojdnú variantu s prespaním v morénovom kempu pri peknom pliesku pod ľadovcom. Odmenou nám je jeden z najkrajších západov a východov slnka, aké sme v horách doposiaľ zažili. Škoda len, že nám počasie nevydržalo ani napriek plechovej predpovedi aspoň do obeda. Aj tu sme na vrchole už o desiatej dopoludnia zahalení v oblačnosti, ktorá sa sem prevalila z neďalekej Amazónie. No nevadí, veď aj napriek nestabilnému počasiu a ťažkým podmienkam sa nám v tunajších kopcoch podarilo za necelý mesiac navštíviť veľa krásnych miest a zažiť mnoho intenzívnych chvíľ, za čo sme veľmi vďační. Muchas gracias, Peru!

Čo dodať na záver? Do Peru sa s lyžami oplatí ísť pozrieť, no treba

sa pripraviť na to, že za snehom treba šliapať vysoko a že ani počasie možno nebude začiatkom letnej sezóny také gýčové ako na fotkách spred pár rokov. Na druhej strane, nádherné hory spolu s milými ľuďmi a ich farebnou kultúrou dávajú skialpinizmu v tejto krajine jedinečné čaro. Navyše, vďaka jednoduchej a stále relatívne lacnej logistike sú tunajšie hory ľahko dostupné. Takže ak je tvojím snom zlyžovať nejaký pekný šesťtisícový kopec, potom je Peru tým správnym miestom. ■

Za finančnú a materiálnu podporu pri plnení nášho peruánskeho sna ďakujeme:

Miro počas lyžovania z Artesonraju.^(v)